

De drie keuzes van de DGA

In deze uitgave zetten wij de drie keuzes uiteen die u als DGA heeft als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet. Deze keuzes zijn (i) het fiscaal gunstig afkopen, (ii) pensioen omzetten in een oudedagsverplichting en (iii) het opgebouwde pensioen in stand laten oftewel 'niets doen'. Alvorens wij hier aan toe komen, bespreken wij eerst het verschil in pensioenopbouw tussen reguliere werknemers en de DGA en gaan wij in op de huidige problemen omtrent het pensioen in eigen beheer.

Reguliere werknemers versus DGA

Het pensioen van 'reguliere' werknemers moet bij een in de Pensioenwet genoemde pensioenuitvoerder worden ondergebracht. Dit geldt niet voor de DGA, die in de Pensioenwet wordt gedefinieerd als degene die ten minste tien procent van de aandelen en de zeggenschap in een vennootschap heeft. Gevolg hiervan is dat het aan de DGA toegezegde pensioen in eigen beheer mag worden uitgevoerd. Een pensioen in eigen beheer wordt meestal door een vennootschap uitgevoerd welke tevens de werkgever van de DGA is. Maar het is ook mogelijk dat een vennootschap niet zijnde de werkgever het pensioen uitvoert en de werkgever de pensioenpremie betaalt aan die vennootschap.

Problemen pensioen in eigen beheer

De huidige problemen omtrent het pensioen in eigen beheer kunnen in de volgende drie categorieën worden opgesplitst:

a) Complexiteit

De complexiteit houdt verband met de waardering van het pensioen in eigen beheer. De berekening van de jaarlijkse aangroei van de pensioenverplichting is namelijk dusdanig ingewikkeld, dat dergelijke berekeningen in principe door specialisten moeten worden uitgevoerd. Daarbij moet onder andere rekening worden gehouden met het feit dat de fiscale pensioenwetgeving de afgelopen jaren een aantal malen is gewijzigd. De complexiteit van het pensioen in eigen beheer leidt tot hoge kosten voor zowel vennootschappen met een pensioen in eigen beheer als voor de Belastingdienst.

b) Verschillen tussen de fiscale en commerciële waardering

De waardering van het pensioen in eigen beheer volgens commerciële waarderingsgrondslagen leidt gemiddeld genomen tot een twee keer zo hoge pensioenvoorziening als een waardering op basis van fiscale grondslagen. Deze waarderingsverschillen leiden tot belastinglatenties in de jaarrekening, ongewenste effecten bij overdracht van het pensioen en ongewenste effecten bij betaling van pensioenpremies aan een andere vennootschap niet zijnde de werkgever.

c) Het niet kunnen nakomen van de pensioenverplichtingen

Het grootste deel van de vennootschappen met een pensioen in eigen beheer bevindt zich in onderdekking. Daaronder wordt verstaan dat de waarde van de activa van deze vennootschappen lager is dan de waarde van de pensioenverplichting conform commerciële grondslagen. Indien een vennootschap in onderdekking verkeert, is het waarschijnlijk dat deze vennootschap haar pensioenverplichtingen niet kan nakomen. Aangezien korten van een pensioen in eigen beheer niet mogelijk is tenzij aan zeer strikte voorwaarden wordt voldaan, heeft een en ander tot gevolg dat een DGA op een gegeven moment geen pensioenuitkeringen meer ontvangt.

Keuze 1: Fiscaal gunstig afkopen

De eerste keuze die u als DGA heeft is het fiscaal gunstig afkopen van pensioen in eigen beheer. Een dergelijke afkoop was tot voor kort - dat wil zeggen tot de inwerkingtreding van de Wet - zeer onaantrekkelijk. De Wet op de loonbelasting 1964 schrijft namelijk voor dat bij een onregelmatige afwikkeling van pensioen, waaronder een (fictieve) afkoop, de volledige waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken als loon uit vroegere dienstbetrekking van de DGA worden aangemerkt. Dit betekent dat de commerciële waarde van het opgebouwde pensioen in principe wordt belast tegen het progressieve tarief van de loon- en inkomstenbelasting. Gelet op de gemiddelde commerciële waarde van het pensioen van een DGA, is over nagenoeg het gehele pensioen een tarief van 52% van toepassing. Daarnaast wordt in het geval van afkoop 20% revisierente geheven over de commerciële waarde, zodat de totale belastingdruk bij afkoop in principe 72% bedraagt.

De afkoop bevat twee stappen

Met inachtneming van het bovenstaande bevat de Wet een regeling die DGA's moet stimuleren om het pensioen in eigen beheer af te kopen. Deze afkoopregeling zal de schatkist, althans volgens de schatting van de Staatssecretaris van Financiën, alleen al in 2017 ruim € 2 miljard opleveren en bestaat uit twee stappen. Ten eerste wordt het pensioen afgewaardeerd van de commerciële waarde naar de fiscale waarde. Ten tweede wordt bij afkoop loonheffing geheven over een deel van de fiscale waarde van het pensioen, waarbij de revisierente van 20% achterwege blijft. Hieronder gaan wij in op beide stappen.

Stap 1: afwaarderen van commerciële naar fiscale waarde

De eerste stap van de afkoopregeling, het afwaarderen oftewel 'afstempelen' van het pensioen van de commerciële waarde naar de fiscale waarde, geschiedt volgens de Wet zonder loonheffing, revisierente en vennootschapsbelasting. Daarbij wordt aangesloten bij de fiscale waarde van het pensioen op het moment van afstempelen.

Aangezien de commerciële waarde van een pensioen in eigen beheer gemiddeld twee maal zo hoog is als de fiscale waarde, zou kunnen worden gesteld dat circa de helft van het pensioen belastingvrij kan worden afgestempeld. Dit lijkt op het eerste gezicht vrij gunstig. Het is echter wel van belang om te beseffen dat enkel het afstempelen niet direct tot extra liquide middelen voor de DGA leidt. Immers, afstempelen leidt tot extra eigen vermogen in de jaarrekening, maar er zal bijvoorbeeld een dividenduitkering nodig zijn om dit vermogen bij de DGA in privé te krijgen. Deze dividenduitkering valt in box 2 van de inkomstenbelasting en wordt belast tegen een tarief van 25%.

Stap 2: afkoop fiscale waarde

De tweede stap van de afkoopregeling betreft de afkoop van de fiscale waarde van het pensioen, waarbij over een deel van deze waarde geen loonheffing wordt geheven ('kortingsregeling') en waarbij over de gehele waarde geen revisierente wordt berekend. Meer specifiek is in de Wet opgenomen dat in 2017 loonheffing zal worden geheven over 65,5% van de fiscale waarde van het pensioen. Dit percentage wordt 75% in 2018 en 80,5% in 2019.

Looptijd van bijna drie jaar

Zoals uit de vorige alinea kan worden afgeleid, heeft de afkoopregeling een looptijd van bijna drie jaar. Dit om DGA's voldoende tijd te bieden om van hun pensioen in eigen beheer af te komen. Het feit dat de DGA bijna drie jaar de tijd heeft om voor afkoop te opteren, betekent overigens niet dat de DGA de komende maanden geen actie moet ondernemen. Indien de DGA namelijk nog pensioen opbouwt, moet deze opbouw uiterlijk per 1 juli 2017 worden beëindigd. In dit kader is van belang dat vóór deze datum de bijbehorende besluitvorming is opgesteld en uitgevoerd.

Kortingsregeling

De afkoop vindt plaats naar de fiscale waarde op het moment van afkoop. Let wel, de kortingsregeling bij een nog niet ingegaan pensioen is van toepassing op de fiscale waarde ultimo 2015. De reden hiervan is dat de wetgever wilde voorkomen dat DGA's in 2016 alsnog forse dotaties aan het pensioen in eigen beheer konden doen om op een fiscaal voordeel bij toepassing van de afkoopregeling te anticiperen. Bij reeds ingegane pensioenen wordt de korting berekend over de (veelal lagere) fiscale waarde op het moment van afstempen.

Overdracht extern verzekerd kapitaal

Het deel van het aan de DGA toegezegde pensioen dat bij een verzekeraar is ondergebracht, kan in principe niet worden afgekocht met behulp van de afkoopregeling. Wel kan het deel van het pensioen dat bij een verzekeraar is ondergebracht tot 1 juli 2017 naar de eigen beheer vennootschap worden overgedragen en vervolgens, tegelijk met de rest van het pensioen in eigen beheer, zonder revisierente worden afgekocht.

Voordelen afkoopregeling

Belangrijk voordeel van de afkoopregeling is dat dit veelal tot minder belastingheffing leidt dan de belastingheffing die in de toekomst in totaal over de jaarlijkse pensioenuitkeringen wordt geheven bij reguliere afwikkeling (zie hiervoor keuze 3 'niets doen'). Ander voordeel van de afkoopregeling is de beperking van de administratieve lasten, waarbij aan kosten van de actuaris, accountant en belastingadviseur kan worden gedacht. Daarbij geldt dat deze administratieve lasten het meest zullen afnemen indien voor de afkoopregeling wordt geopteerd en de vennootschap die het pensioen tot dat moment heeft uitgevoerd, vervolgens kan worden geliquideerd. In het geval dat het pensioen bij een vennootschap niet zijnde de werkgever is ondergebracht, geldt de beperking van de administratieve lasten des te meer. In dat geval mogen in de balans opgenomen pensioenpremies die betaald zijn maar nog niet ten laste van de fiscale winst zijn gekomen vanwege fiscale waarderingsvoorschriften, alsnog en ineens ten laste van de fiscale winst komen.

Een ander mogelijk voordeel van de afkoopregeling is dat u als DGA, door een afkoop de vrije beschikking krijgt over liquide middelen die voorheen voor het pensioen in eigen beheer moesten worden gereserveerd. Deze liquide middelen vallen in box 3 van de inkomstenbelasting. Het risico van het kunnen beschikken over de liquide middelen is dat deze voor consumptieve doeleinden worden aangewend en er daardoor geen gelden meer beschikbaar zijn voor een gedegen oudedagsvoorziening.

Instemming (ex-)partner van de DGA

De positie van uw (ex-)partner verdient bijzondere aandacht. Indien u kiest voor afkoop van uw pensioen in eigen beheer dan heeft u daarvoor instemming nodig van uw (ex-)partner. Onder (ex-)partner moet worden verstaan: de (ex-)echtgeno(o)t(e), de geregistreerde (ex-)partner en de (ex-)samenwoner die was geregistreerd als partner voor toepassing van de pensioenregeling.

Dit instemmingsrecht geldt voor alle (ex-)partners die nog recht hebben op een deel van het pensioen. Indien uw (ex-)partner akkoord gaat met uw keuze voor afkoop of de omzetting in een oudedagsverplichting, zal dit schriftelijk moeten worden vastgelegd.

In een ander verband kan volgens de Staatssecretaris van Financiën mogelijk ook sprake zijn van een schenking. Dat is het geval indien de aandelen van de vennootschap die het pensioen uitvoert, niet (geheel) in handen zijn van u als DGA.

Compensatie

Indien u in gemeenschap van goederen bent gehuwd of onder huwelijkse voorwaarden met een finaal verrekenbeding, dan heeft de afkoop of de omzetting geen nadelige financiële gevolgen voor uw (ex-)partner. In alle andere gevallen zal uw (ex-)partner daarvoor gecompenseerd willen worden. Bij de vaststelling van de hoogte van de compensatie moet rekening worden gehouden met alle feiten en omstandigheden. Let wel, bij een onjuiste compensatie is mogelijk sprake van een belaste schenking.

Voorkom heffing van schenkbelasting

In een ander verband kan volgens de Staatssecretaris van Financiën mogelijk ook sprake zijn van een schenking. Dat is het geval indien de aandelen van de vennootschap die het pensioen uitvoert, niet (geheel) in handen zijn van u als DGA. In dat geval kan bij afstempeling van het pensioen sprake zijn van een belaste schenking van u aan de andere aandeelhouder(s). Dit is afhankelijk van het antwoord op de vraag of er een bevoordelingsbedoeling is en of de waardeangroei gecompenseerd gaat worden. Het is daarom van belang dergelijke concrete situaties door uw adviseur te laten beoordelen zodat heffing van schenkbelasting kan worden voorkomen.

Keuze 2: De oudedagsverplichting

Als alternatief voor de fiscaal gunstige afkoopregeling kunt u als DGA kiezen voor het omzetten van uw pensioen in een oudedagsverplichting. Evenals de afkoopregeling bestaat de omzetting in een oudedagsverplichting uit twee stappen. Eerst wordt het pensioen in eigen beheer afgestempeld tot de fiscale waarde op het moment van afstempelen. Vervolgens wordt het afgestempelde pensioen omgezet in een oudedagsverplichting. Afstempelen en vervolgens omzetten in een oudedagsverplichting is mogelijk in de jaren 2017, 2018 en 2019. Evenals bij de afkoopregeling geldt dat de omzetting naar een oudedagsverplichting zonder heffing van loonbelasting, revisierente en vennootschapsbelasting geschiedt.

Oprenting

Nadat het afgestempelde pensioen is omgezet in een oudedagsverplichting, wordt de oudedagsverplichting jaarlijks opgerent. Oprenting van de oudedagsverplichting geschiedt op basis van een wettelijk voorgeschreven rendement, meer specifiek het U-rendement.

Op elk moment opeisbaar

Als DGA kunt u de oudedagsverplichting op elk gewenst moment opeisen om de aankoop van een lijfrenteproduct bij een bank of een verzekeraar te bedingen. Dit impliceert dat de vennootschap die de oudedagsverplichting tot dat moment uitvoert, er voor moet zorgen dat relatief snel een substantieel bedrag kan worden betaald aan de aanbieder van het lijfrenteproduct.

In veel gevallen is de oudedagsverplichting vanuit fiscale optiek voordeliger dan het hierna te bespreken keuze 3 'niets doen'.

Indien niet voor het bedingen van een lijfrente wordt gekozen, moet de oudedagsverplichting uiterlijk vanaf het bereiken van de AOW-leeftijd worden aangewend om de DGA gedurende een periode van in beginsel 20 jaar in gelijkmatige uitkeringen te voorzien. Het nog niet uitgekeerde deel van de oudedagsverplichting moet jaarlijks worden opgerent tegen het U-rendement. Aankoop van een lijfrente of verkrijging van een recht op een periodieke uitkering van de eigen vennootschap zullen geen belastbaar feit vormen, het ontvangen van de corresponderende uitkering daarentegen wel. Indien de oudedagsverplichting niet voor een van bovengenoemde doelen wordt aangewend, valt deze in een keer vrij. Gevolg hiervan is dat de oudedagsverplichting in principe tegen het progressieve tarief van de loon- en inkomstenbelasting wordt belast en 20% revisierente is verschuldigd.

Geldt voor nog niet ingegaan pensioen en reeds ingegaan pensioen

De oudedagsverplichting staat niet alleen open voor degenen met een nog niet ingegaan pensioen, maar ook voor degenen waarvan het pensioen wel is ingegaan. In dat laatste geval geldt geen uitkeringsperiode van 20 jaar, maar een uitkeringsperiode die afhankelijk is van de leeftijd. Meer specifiek geldt dat het aantal jaren dat de DGA ouder is dan de AOW-leeftijd, in mindering komt op de standaard periode van 20 jaar. Overigens zal bij overlijden van de DGA de uitkering uit de oudedagsverplichting overgaan op de erfgenamen. Dit is dus niet automatisch de (ex-)partner.

Waardering

De waardering van de oudedagsverplichting is in vergelijking met het pensioen in eigen beheer relatief eenvoudig. In de periode voor ingangsdatum groeit de waarde van de verplichting enkel aan door de jaarlijkse oprenting. In de uitkeringsfase is de verplichting gelijk aan de nog niet uitgekeerde gelden plus een jaarlijkse oprenting. Er zijn geen verschillen tussen de fiscale en commerciële waardering van de oudedagsverplichting. Dit heeft tot gevolg dat de oudedagsverplichting, evenals de afkoopregeling, in lagere administratieve lasten resulteert dan het pensioen in eigen beheer.

Instemming en compensatie (ex-)partner

Wat betreft instemming en compensatie van de (ex-)partner en eventuele schenkbelasting bij afstempelen gevolgd door omzetting in de oudedagsverplichting, geldt hetzelfde als bij afkoop. Dit betekent dat altijd instemming van de (ex-)partner nodig is en dat sprake kan zijn van een belaste schenking. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar keuze 2 'fiscaal gunstig afkopen'.

Voordeliger dan keuze 3 'niets doen'

In veel gevallen is de oudedagsverplichting vanuit fiscale optiek voordeliger dan het hierna te bespreken keuze 3 'niets doen'. Dit is te verklaren doordat de oudedagsverplichting tot lagere jaarlijkse uitkeringen leidt die waarschijnlijk tegen een lagere tarief zullen worden belast dan de hoge pensioenuitkeringen die de DGA ontvangt in het geval van niets doen. Overigens is het niet zo dat de afkoopregeling vanuit fiscale optiek in alle gevallen voordeliger is dan de oudedagsverplichting. Dit zal van geval tot geval moeten worden beoordeeld. Opgemerkt zij nog dat als is gekozen voor omzetting in een oudedagsverplichting het tot en met 31 december 2019 mogelijk is om de verplichting alsnog af te kopen.

Keuze 3: Niets doen

De derde keuze die u als DGA heeft, is het opgebouwde pensioen in stand laten oftewel 'niets doen'. Naar verwachting zal een groot deel van de DGA's met een pensioen in eigen beheer kiezen voor deze derde mogelijkheid. De eerste praktijkervaringen leren dat hiervoor drie belangrijke redenen zijn.

Ten eerste zijn er DGA's die wel voor afkoop willen opteren, maar dit niet kunnen doen omdat zij over te weinig liquide middelen beschikken om de bijbehorende belastingclaim te voldoen. Ten tweede zijn er DGA's die voor de afkoopregeling of de oudedagsverplichting willen opteren, maar niet de hiervoor vereiste instemming van de (ex-)partner kunnen verkrijgen. Ten derde vinden sommige DGA's het belangrijk dat zij jaarlijks een substantiële pensioenuitkering ontvangen in plaats van een lagere uitkering via een oudedagsverplichting of een eenmalige uitkering, waarvan de netto opbrengst vervolgens in box 3 belast is.

Kom voor 1 juli 2017 in actie

Welke keuze u als DGA ook maakt, als u nog pensioen in eigen beheer opbouwt, dan is het van belang dat u de opbouw van uw pensioen tijdig stopzet. In beginsel moet u dit al voor 1 april 2017 doen. Maar op grond van de coulanceperiode heeft u nog tot 1 juli 2017 de tijd om alsnog uw pensioenopbouw in eigen beheer stop te zetten en extern verzekerd kapitaal over te dragen naar uw eigen vennootschap.

Naar verwachting zal een groot deel van de DGA's met een pensioen in eigen beheer kiezen voor deze derde mogelijkheid.